

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ուչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3341

3KCM

4-68

010

1922

113

284

Պրոֆեսորների բոլոր երկիրներու, միացվի

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ Ս. Յ. Ը. Բ.

Ն. ԼԷՆԻՆ

ՔՕՄԻՒՆԻՍՄԹ ԵՐԻՇԱՍԱՐԴՊՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՒ

ԻՐ ԴԵՐԸ

Խ 2001

Յ Ի Լ Ի Պ Ե
Տպարան « Կոմ կոմպոզիտի »

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Ն. ԼԷՆԻՆ

ԲՈՒԿՈՒԿԱՆ ԵՐԿՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԲԻ

ԲԻ ԲԻ ԲԻ

1922

3KSM
4-68

ՊՐՈՒԼՏԱՐՆԵՐ ԲՈՂՈՐ ԵՐԿՐԱՆՈՒԹՅԱՆ, ՄԻԱՑԻՔ

Հրատարակութիւն U. J. C. T.

Ն. ԼԷՆԻՆ

ԲՈՒԿՈՒԿԱՆ ԵՐԿՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԵՒ ԻՐ ԴԵՐԸ

1922

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ, ՄԻԱՅԷՔ

Ն. Լ Է Ն Ի Ն

ՔՕՄԻՆԻՍԷ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՐ ԴԵՐԸ

Ընկերներ, այսօր ես ձեզի պիտի ուզէի խօսիլ «քօմիւնիսթ երիտասարդութեան» իսկական զերի մասին և ասոր համար ալ ըսել թէ՛ ինչ պէտք է ըլլան «երիտասարդութեան» կազմակերպութիւնները, ընդհանուր ընկերվարական հանրապետութեան մը մէջ: Այս հարցով որքան սր զբաղինք և որքան ասան սր կարենանք սել թէ՛ արգարև «քօմիւնիսթ» ընկերութիւնը ստեղծելու ջանքը «երիտասարդութեան» կը պատկանի, կ'արժէ: Յայտնի է որ «քարիթալիսթ» վարչաձեւի մը տակ կրթուած սերունդը անկարող պիտի ըլլայ վերջնականապէս ջնջել շահագործումին վրայ բարձրացած քարիթալիսթական հին շէնքին հիմը: Աւելի նոր անիկա կարենայ ընել, ուրիշ բան պիտի չըլլայ, բայց եթէ աշխատաւոր դասակարգերուն և պրօլետարիատին պահանջներուն համապատասխան ընկերութեան մը կազմութեան համար պէտք եղած «ուժը» պահպանել և զետեղել հիմերը, որոնց վրայ պիտի կարենայ կանգնեցնել, մարդոց միջև գոյութիւն ունեցող բոլոր շահագործումներու ջնջումէն վերջ, նոր պայմաններու մէջ, գործունեայ կեանքին մէջ մտնող սերունդը:

ԱՌՍԼՅ ՈՒՍՈՒՄԻ ՔՕՄԻՆԻՍԷՉՄ ԶԿԱՅ

Հարցին այս տեսակէտէն մօտենալով, պէտք է յայտարարեմ որ ընդհ. «երիտասարդութեան, քօմիւնիսթ երիտասարդութեան լիկաներու» և մասնաւորապէս նորիսկ ուրիշ կազմակերպութիւններու զերի մէկ բանով կարելի է սահմանել. այս զերը կը կայանայ նորիսկ:

18238-59

Բայց խնդիրը պարզ է, հոս մէկ բան մը կայ, այս բանը ամենաէական սա երկու հարցումներուն—ի՞նչ և ինչպէս սորվել— չի պատասխաներ. այն պահուն ուր «քարիթալիսթ» ամբողջ հին ընկերութիւնը ձեւափոխուած է, ուսուցումը, դաստիարակութիւնը և քօմիւնիսթ ընկերութիւնը ստեղծելու վիճակուած նոր սերունդներու ամբողջ կազմութիւնը, չեն կրնար իրենց վիճակին մէջ մնալ: Սակայն և այնպէս, ուսուցումը, դաստիարակութիւնը և երիտասարդութեան կազմութիւնը հին ընկերութեան կողմէ լքուած շինուածանիւթերը պէտք է հայթայթեն:

Մենք քօմիւնիզմը կրնանք հիմնել միմիայն անցեալի միջոցներով, մարդերով, օրկաններով, հաստատութիւններով և ճանաչողութիւններով: Երիտասարդութեան դաստիարակութիւնը, կազմակերպութիւնը և ուսուցման եղանակը արմատապէս ձեւափոխելով է որ մենք պիտի յաջողինք, շնորհիւ երիտասարդ սերունդի ջանքերուն ստեղծելու, ընկերութիւն մը, որ հիսնին չնմանի, այսինքն «քօմիւնիսթ ընկերութիւնը»:

Ահա՛ ասոր համար մենք ստիպուած ենք մանրամասնօրէն քննել յետագայ հարցը. — ի՞նչ պէտք է ուսուցանել երիտասարդութեան և ի՞նչ պէտք է որ անիկա սորվի, եթէ իսկապէս «քօմիւնիսթ երիտասարդութիւն» անունին արժանանալ կ'ուզէ, վերջապէս ի՞նչ կերպով պէտք է դայն պարաստել որ անիկայ կարող ըլլայ աւարտել և պսակել մեր սկսած գործը:

Ի՞ՆՉ ՍՈՐՎԻԼ

Ամենէն բնական և առաջին ներկայանալ ք պատասխանը սա՛ է որ «երիտասարդութեան լիկան» և ընդհանրապէս բոլոր երիտասարդութիւնը որ «քօմիւնիզմի» յայտնութիւններուն կը փափօքի, պարտի «քօմիւնիզմը» սորվիլ:

Սակայն այս պատասխանը, «քօմիւնիզմը սորվիլ», խիստ ընդհանրական է: Քօմիւնիզմը սորվելու համար ի՞նչ պէտք է ընել, մարդկային ճանաչողութեան ամբողջութեանը մէջ,

քօմիւնիզմի գիտութիւնը ստանալու համար ի՞նչ պէտք է ընտրել, այս տեսակ հարցերու մէջ մենք շարք մը վտանգներէ շրջապատուած ենք, որոնք պատրաստ են խսկոյն դիմաւորելու մեզ, բաւ է որ հարցը քիչ մը շրջուած դրուի և կամ «քօմիւնիզմ» բառը նեղ կերպով հասկցուի:

Առաջին առթիւ, քօմիւնիզմը սորվիլը քօմիւնիսթական աշխատանքներու, պրօչլըրներու և ձեռագիրներու մէջ ցուցադրուած ճանաչողութիւններու ամբողջութեան ընկացուցողութեան շարքէն զուտ ըլլալ, բայց այս կերպ ըմբռնելը «քօմիւնիզմի ուսումը» շատ անբաւարար և տափուկ ձեւով սահմանել է: Եթէ քօմիւնիզմի ուսումը միմիայն քօմիւնիսթական հրատարակութիւններուն մէջ ցուցադրուածին հասկացողութիւնը ըլլար, մեզի շատ դիւրին պիտի ըլլար շահիլ քօմիւնիսթական հսկայ զանգուածներ գրքերու վրայէն, և ատիկամեծ չարքք մը պիտի դառնար, քանի որ այս մարդերը մեր գործերուն և պրօչլըրներուն մէջ ցուցադրուածը սորվելէ և կարգալէ յետոյ անկարող պիտի ըլլային բոլոր այս ճանաչողութիւնները, հասկացողութիւնները իրարու հետ շողկապելու և չարքքելու այնպէս ինչպէս որ կը պահանջէ իրական քօմիւնիզմը:

Ամենամեծ չարքքը, ամենաստոր դրտարտութիւնը և պարսաւները որ մեզի եկած են իբրև ժառանգութիւն քարեթախութիւնն են ընկերութիւնէն, ասիկա ալ կեանքի և գիրքի միջև գոյութիւն ունեցող խորխորասն է:

Մենք գիրքեր ունէինք, ուր ամէն բան գունազեղ գոյներով կը նկարուէին և ժամանակին, մեծամասնութեամբ այս գիրքերը ուրիշ բան չէին, բայց եթէ քարեթախութիւնն կերութեան խտրեայ դիմանկարը գծող սխալանքի և կեղծաւորութեան ճիւղերն են: Ահաւասիկ ասոր համար է որ մենք սահմանափակ ընթերցում մը ըրած կ'ըլլանք, միմիայն քօմիւնիզմի գրքերէն սորվելով:

Մեր յօդուածները և ճառերը երբեմնի քօմիւնիզմի վրայ գրուածներու կրկնութիւն չեն, որովհետև անոնք ամէն ստի-

մանի մէջ մեր ամենօրեայ աշխատութեան հետ առնչութիւն ունին: Առանց աշխատութեան, առանց պայքարի, քօմիւնիսթական գործերու և պրօչլըրներու մէջ մաշած քօմիւնիզմի գրքի ճանաչողութիւնը բացարձակապէս արժէք չի ներկայացնիր, որովհետև գործնականին և տեսականին միջև գոյութիւն ունեցող հին խորխորատը միայն պիտի կրնար տեսականացնել որ բուն իսկ կը կազմէ պուրժուա հին ընկերութեան էն ցցուած, զարգացած գիծերէն մին: Եւ վտանգը ալ աւելի ծանր պիտի ըլլար, եթէ մենք յոկ քօմիւնիսթական նախադասութիւնները ուղէինք սորվիլ, եթէ ժամանակին չի հասկնայինք այս վտանգին կարեւորութիւնը և մեր բոլոր ճիգերը չթափէինք զայն հեռացնելու համար, քանի որ քօմիւնիզմի նման ուսուցողութեան մը յետոյ պիտի ունենայինք կէս միլիոն կամ միլիոն մը երիտասարդ այրեր և երիտասարդ աղջիկներ, որոնք քօմիւնիզմի թշնամիներ պիտի ներկայանային և պիտի զարնէին զայն իր կուրծքէն:

Հին ԴՊՐՈՅԸ

Այդ հարցը կը արուի գիտնալու համար թէ ի՞նչպէս պէտք է հայտնեցնել մեզ այս ամենուն հետ, սորվեցնելու համար քօմիւնիզմը. հին գիտութեանէն ի՞նչ պէտք է առնել:

Հին դպրոցը կը յայտարարէր որ ամէն ճիւղի հմուտ մարդիկ կ'ուզէր ստեղծել և բոլոր գիտութիւնները կը սորվեցնէր: Մենք գիտենք որ ասիկա անուղղայ սխալ մըն էր, որովհետև ամբողջ ընկերութիւնը հիմնուած էր դասակարգերու զատորոշման և շահագործող ու գրկուած մարդերու բաժանումին վրայ, հետեւաբար բոլոր հին դպրոցը ամբողջովին դասակարգային մտքով թափանցուած ըլլալով, միայն պուրժուա տղաքներու գիտութիւնը կը դասաւանդէր: Անիկա պուրժուադական շահուն համեմատ ամէն մէկ խօսք կը կերտէր կամ կը խեղադիւրէր:

Սոյն դպրոցները նոյն այդ պուրժուականութեան շահին ռատարելու համար, երիտասարդ գեղջուկներուն, երիտասարդ գործաւորներուն միութիւնը քայքայելու աջակցող դաստիա-

րակութիւն մը կուտային : Պուրժուազիին շահերը աւելցնելու կարող հլու ծառաներ պատրաստելու կը ջանային, առանց պուրժուազիին հանգիստը խոտովելու : Ահա՛ ասոր համար է որ մենք կը պարսաւենք հին դպրոցը, մեզի առջարկած բլլալով միայն ճշմարիտ քոմիւնիսթներ կազմելու համար անհրաժեշտ եղածները սորվեցնելու :

Ես չեմ կրնար լուռ անցնիլ մի քանի յանդիմանութիւններու վրայէն, որոնք ձրիօրէն կ'ուղղուին պուրժուա գաստիարակութեան և որոնք կ'առաջնորդեն յաճախ ամբողջովին սխալ մեկնարանութիւններու :

Կ'ըսեն որ հին դպրոցը միայն գիրքերը և հեղինակաւոր կրթութիւնը կը ճանաչէր. ճիշտ է, բայց պէտք է որոշել գիտնալ մէջի գէշը կամ օգտակարը, պէտք է ընտրել գիտնալ մեր սովորութիւնովը այն, ինչ որ քոմիւնիզմի համար անհրաժեշտ է. հին դպրոցը գրքի մօլի էր, ունիկա անօգտակար, աւելորդ և մեռեալ ծանօթութիւններով կը բեռնաւորէր տղաքը. այս պատճառաւ անոնց մէջ սեփական դրոշմը կը կորսուէր և ամբողջ երիտասարդ սերունդը միեւնոյն կազապարովը կաղապարուած պաշտօնեաներու բանակի մը կը վերածուէր : Բայց առկէ հետեւցնել որ մարդ կրնայ փոխելու իր սխալ անոնց երբեք իւրացուցած բլլալու մարդկութեան ամբարած ծանօթութիւններու գանձը, ասիկա սխալ մըն է : Մենք իրաւունք պիտի չունենայինք մտածելու թէ կը բաւէ քոմիւնիսթական քանի մը նշանարաններ և քոմիւնիսթական գիտութիւնով եղած քանի մը հետեւութիւններ գիտնալ եւ անոնցմով մատակարարել, իւրացնելու համար ճանաչողութիւններու գումարը, որուն հետեւութիւնն է քոմիւնիզմը :

Մարքսիստականութիւնը կենդանի օրինակ մըն է որ մարդկութիւնով ընկալուած ծանօթութիւններու այդ գումարէն առաջ եկած քոմիւնիզմը ցոյց կուտայ :

ՄԱՐՔՍԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՈՒԹԻՒՆԸ

Դուք յսած և կարդացած էք որ քոմիւնիսթ տեսութիւնը, քոմիւնիսթ գիտութիւնը գլխաւորաբար Մարքսն ծը-

նած է, և այս վարդապետութիւնը ամբողջ աշխարհի տասնեակ միլիոններով պրօլետարներու վարդապետութիւնը բլլալուն համար, նոյնիսկ 19րդ դարու տաղանդաւոր ընկերվարականի մը գործը բլլալէ դադրած է, և եղած է վարդապետութիւն մը որ, միլիոններով աշխատաւորներ գործնականին մէջ կը կիրառեն զրամագլուխի դէմ իրենց ունեցած պայքարին մէջ :

Եթէ հիմա դուք հարցնէք. «Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Մարքսի այս վարդապետութիւնը միլիոնաւոր և տասնեակ միլիոնաւոր ամէն յեղափոխական դասակարգի սրտերը կարողացած է՝ գրաւել, ձեղի պիտի պատասխանեն. «Անոր համար որ Մարքս քարթիթալիզմի տակ ընկալուած մարդկային ճանաչողութիւններու հաստատուն խարխսիսին յենած է : Ընկերութեան զարգացման օրէնքները ուսումնասիրելով, Մարքս յեղաշրջումի շրջանը որ քարթիթալիզմով ճակատագրականապէս պիտի լանգէր քոմիւնիզմի, շատ լաւ հասկցաւ և ալ աւելին բրաւ, հաստատելով այս ճշմարտութիւնը քարթիթալիսթ ընկերութեան ամենախորին, ամենայդուած և ամենաճշգրիտ ուսումնասիրութիւններովը : Բոլոր այս ամէնը բրաւ, որովհետեւ անիկա ամբողջովին իւրացուցած էր նախընթաց գիտութեան բոլոր արդիւնքները : Մարդկային ընկերութեան կողմէ բոլոր ծնունդ առած իրողութիւնները քննադատութենէ անցուց, բոլոր հետեւութիւններով զննեց, առանց երբէք յօդուած մը զանց առնելու, այն բոլորը որ ստեղծուած էր մարդկային մտքի կողմէ, զայն վերլուծեց, վերստին խորհեցաւ, անոր հաստատումը կատարեց գործաւորին շարժումին վրայ, հետեւութիւններ հանեց, այնպէս որ պուրժուա չըջանակի մէջ ներփակուած կամ պուրժուայի նախապաշարումներով կապուած անհասները չէին կրնար ընել անոր բրածը :

ՊՐՕԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Ահաւասիկ ինչ որ պէտք չէ մոռնալ, երբ մենք կը խօսինք պրօլետարական քաղաքակրթութեան վրայ : Եթէ մենք միայն հաշիւ ունինք մատուցանելու այս քաղաքակրթութիւնը ստեղծելու համար, օգտագործել և ճանչնալ պէտք է

մարդկութեան նախընթաց բնաշրջումէն յառաջ եկած քաղաքակրթութեան բոլոր տարրերը, ինչ որ յաւէտ բանի մը պիտի չկարողանանք հասնիլ :

Պրօլետարական քաղաքակրթութիւնը ամբողջովին կատարուած չէ. անիկա պրօլետարական քաղաքակրթութեան պատկանող ոչ մէկ մասնագէտի ուղեղէն դուրս ժայթքած է, զայն այդպէս կարծել յիմարութիւն պիտի ըլլար : Պրօլետարական քաղաքակրթութիւնը, ճորտերու կամ աւատապետներու և կամ քարէթալիսթի լուծին տակ մարդկութեան: ընկալած ճանաչողութիւններու արդիւնքը կարելի է նկատել :

Ասոնք են այն ճամբաները, որոնք առաջնորդեցին և որ կը շարունակեն առաջնորդել դէպի պրօլետարական քաղաքակրթութիւն, ինչպէս որ քաղաքական տնտեսութիւնը Մարքսի կողմէ փոխուած, մեզի ցոյց տուաւ մարդկային ընկերութեան ապագայ վախճանը և պրօլետարական յեղափոխութեան և դասակարգերու պայքարին երկար պատրաստութիւնը :

Յաճախ կը լսենք որ նոր սերունդի կարգ մը ներկայացուցիչներ կամ ուսուցման նոր մէթոտներու մէկ քանի պաշտպաններ կը քննադատեն հին դպրոցը, ըսելով թէ անիկա կը ծառայէր գանկերը թխմելու, առանց արթնցնելու իմացականութիւնը : Ատոնց պիտի պատասխանենք թէ ամէն պարագայի մէջ այդ դպրոցէն փոխ առնելու ենք այն ամէն բաները, որոնք լաւ էին :

Պէտք չէ նմանինք անոնց, որոնք երիտասարդին յիշողութիւնը կը ծանրաբեռնէին չափէն աւելի ծանօթութիւններով, որոնց ինք տասներորդը անօգուտ և մնացեալը խարդախուած են. բայց երբեք պէտք չէ հետեւցնել թէ մենք կրնայինք գոհանալ քոմիւնիսթական եզրակացութիւններով կամ գոց սորված քոմիւնիսթական մէկ քանի նախադասութիւններով :

Այդպէսով երբեք չպիտի հասնինք քոմիւնիզմին : Քոմիւնիսթ մը ըլլալու համար, պէտք է ճոխացուցած ըլլալ յիշո-

ղութիւնը մարդկութեան հաւաքած գիտութեան գանձովը :

Մեքենական թխումի պէտք չունինք, բայց ասով հանդերձ պէտք է զարգացնել ու կատարելագործել ամէն դպրոցականի յիշողութիւնը, կարեւոր իրողութիւններով, որովհետեւ քոմիւնիզմը պիտի նմանէր տան մը պարագ երեսին, քոմիւնիսթ մը պիտի ըլլար միայն յեղեղուկ ինքնագով մը, եթէ բաւականաչափ ծանօթութիւններ սովորած և լաւ մարսած ըլլար :

Ոչ միայն իւրացնելու էք այս ծանօթութիւնները, այլ և զանոնք ենթարկելու էք ձեր քննադատութեան, որպէս զի ուղեղը չիճողէք անօգուտ խառնակոյտով մը, ու ընդհակառակը զայն ճոխացնէք բոլոր իրողութիւններու հմտացումով, որովհետեւ առանց այդ բանին զարգացած մէկը չկայ մեր ապրած դարուն մէջ :

Այն քոմիւնիսթը, որ քոմիւնիսթ եմ պիտի ըսէք, պարզապէս զլխին մէջ ունենալով կարգ մը ամբողջովին պատրաստուած տուիքներ, առանց խիստ լուրջ, շատ կարեւոր և շատ դժուար աշխատութիւն մը կատարելու, որ կը կայանայ բոլոր իրողութիւնները վերլուծելու և քննադատելու մէջ, շատ խեղճ քոմիւնիսթ մը պիտի ըլլար : Ոչ մէկ բան այնքան աղետալի պիտի ըլլար, որքան նման մակերեսային կեցուածք մը : Եթէ գիտնամ քիչ գիտնայս, պիտի աշխատիմ աւելին գիտնալ, մինչդեռ եթէ մարդ մը յաւակնի որ քոմիւնիսթ է, և բան մը սորվելու պէտք չունի, իրմէ ոչինչ դուրս պիտի գայ, որ քոմիւնիսթի նմանի :

ԳԻՏԱԿԻՑ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

Հին դպրոցը լը դարբնէր իշու ծառաներ, որոնց պէտք ունէին քարէթալիսթները. անիկա գիտութեան մարդիկը կը փոխէր խօսելու և գրելու ստիպուած խամաճիկներու, քարէթալիսթներու քմահաճոյթին համաձայն : Պէտք է որ այդ մարդոցմէ ազատենք օձիքնիս : Բայց եթէ պարտինք ջնջել աւ ըսնդել, ասկէ պէտք է հետեւցնել որ տիրանալու չենք այն ամէն բաներուն, զոր մարդկութիւնը կուտակած էր :

Պէտք է հետեցնել որ տարբերութիւն մը դնելու չենք քարիթալիզմի ծառայողին և քովինիզմի ծառայողին միջև :
 Մեծամասնութեան կամքին հակադակ՝ պուրժուա ընկերութեան պարտադրած մարզումին (dressage) տեղ, մենք կը դնենք գիտակից կարգապահութիւնը գործաւորներու և գիւղացիներու, հին ընկերութեան գէժ անոնց ունեցած ատելութեան վրայ աւելցնել հաստատ որոշումը և գիտութիւնը՝ իրենց ուժերը միացնելու և կազմակերպելու մասին, ստեղծելու համար միակ կամք մը, միխոնաւոր և հարիւր միխոնաւոր ցիրուցան կամքերու միջոցաւ, կոտորակուած և ցրուած՝ մեր երկրին անհուն տարածութեանը մէջ, որովհետեւ առանց ատոր, անվրէպ պիտի պարտուինք : Առանց այս յարակցութեան, առանց գործաւորներու և գիւղացիներու այս գիտակից կարգապահութեան, մեր դատը յուսահատական է : Առանց ատոր՝ անկարող պիտի ըլլանք յաղթելու աշխարհիս քարիթալիսթներուն և արիստօքրաթներուն : Նոյնիսկ չպիտի կրնանք հիմերը դնել, ա՛լ խօսքը չենք ընել քովինիսթ նոր ընկերութեան շէնքին կառուցման :

Այսպէս, հին դպրոցը դատապարտելով հանդերձ, անոր գէժ բացարձակապէս հարկաւոր և օրինաւոր ատելութիւն մը սնուցանելով, զայն քանդելու փափաքը գնահատելով հանդերձ, պէտք է հասկնանք որ զրքունակ ուսուցման և հին մարզումին տեղ պէտք է մարդկային ամբողջ ծանօթութիւններու իւրացման արուեստը դնել : Պէտք է որ ձեր քովինիզմը գոց սորված բան մը չըլլայ, այլ ձեր կողմէ ստացուած բան մը, որպէս եզրակացութիւն մը, որ անհրաժեշտօրէն պարտադրուած է մեր օրերու զարգացած ամէն մարդու վրայ :

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ

Ահա թէ ի՛նչպէս պէտք է դնել հարցը, երբ խնդիրը կը դառնայ քովինիզմը սորվելու վրայ :

Խնդիրը աւելի յստակ դարձնելու և միեւնոյն ատեն պատրաստելու համար սա խնդրին լուծումը թէ՛, չինչպէս սովոր-

լու է՞, գործնական օրինակ մը պիտի առնեմ : Ամէնքդ ալ գիտէք թէ զինուորական հարցերէն, հանրապետութեան պաշտպանութենէն յետոյ սնտեսական խնդիրն է որ կը ցցուի այսօր մեր առջև :

Գիտենք որ անկարելի է քովինիսթ ընկերութիւնը կառուցանել, առանց կենդանացնելու ճարտարարուեստը, հողագործութիւնը, բայց ոչ իրենց նախնին ձեւին տակ : Պէտք է զանոնք կենդանացնել ժամանակակից գիտութեան վերջին կատարելագործութեան համաձայն : Ինչպէս գիտէք, այս վերջին կատարելագործութիւնը ելեքտրականութիւնն է : Այն օրը ուր ամբողջ երկիրը ճարտարարուեստի և հողագործութեան բոլոր ճիւղերը պիտի ընթանան ելեքտրականութեամբ, այն օրը, ուր այս հսկայ ծրագիրը պիտի յաջողցնէք, և ո՛չ առայ, պիտի կրնաք կառուցանել քովինիսթ ընկերութիւնը, զոր հին սերունդը անկարող էր կառուցանել :

Ուրեմն ձեր վրայ պարտք կը ծանրանայ ամբողջ երկրի սնտեսական մակարդակը բարձրացնել, արդի յառաջդիմութեան համաձայն՝ ճարտարարուեստը և հողագործութիւնը կազմակերպել : Այդ յառաջդիմութիւնը կը հանգչի արդի գիտութեան և թէքնիքին վրայ, մէկ բառով ելեքտրականութեան վրայ :

Արդ, լաւ կը հասկնաք թէ այս աշխատութիւնը չպիտի կատարուի տղէտներու կողմէ, և պիտի պահանջուի նոյնիսկ տարրական ծանօթութիւններէ տալիք բաներ : Ելեքտրականութեան ի՛նչ ըլլալը հասկնալը չի բաւեր, պէտք է գիտնալ թէ ի՛նչպէս զայն գործածելու է ճարտարարուեստին և հողագործութեան մէջ : Պէտք է ինքնօգնութեամբ սովորիլ աւսիկա, և պէտք է ուսուցանել ժրջան ամբողջ երիտասարդ սերունդին :

Ահա այն պարտականութիւնը, որ կը ծանրանայ ամէն գիտակից քովինիսթի, ամէն երիտասարդի վրայ, որ ինքզինքը քովինիսթ կը համարէ : Ան քովինիսթ երիտասարդներու լիկային մէջ արձանագրուելով, յանձնառութիւն ստան-

ձնած է օգնել մեր կուսակցութեան և ամբողջ երիտասարդ սերունդին, մեր քոմիւնիսթական ընկերութիւնը կառուցանելու համար. Պէտք է գիտնայ որ այդ ընկերութիւնը կառուցանելու համար, անպայման մեկնելու է ժամանակակից գիտութեանէն, և եթէ չունի այդ գիտութիւնը, իր քոմիւնիզմը կը մնայ լուկ բառ մը:

ՔՕՄԻՒՆԻՍՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՌՈՒՅՈՒՄԸ

Մեր սերունդին դերը կը կայանար մի միայն պուրժուզին տապալելուն մէջ: Պուրժուզին քննադատել, զանգուածներու մէջ անոր դէմ գոյութիւն ունեցող ատելութեան զգացումը ընդլայնել, դասակարգային խղճմտանքը կրթել, իր ուժերը հաւաքել սովորի: Ահա ինչ որ պէտք էին այն ատեն, ամէն բանէ առաջ:

Նոր սերունդը իր առջև ունի աւելի բարդ գործ մը: Այլեւս չի բաւեր միացնել ձեր ուժերը, պահպանելու համար բանուոր-գիւղացիական կառավարութիւնը՝ քարթիսթականութեան յարձակումներուն դէմ: Դուք պէտք է ընէք ատիկա և դուք հրաշայտօրէն հասկցած էք, ինչպէս ամէն քոմիւնիսթ պէտք է անպայման հասկնայ այդ բանը: Բայց ատիկա չի բաւեր:

Ձեր դերը, քոմիւնիսթ ընկերութիւնը կերտել է. շատ գեղեցիկներու մէջ աշխատանքին կէսը վերջացած է արդէն: Հին աշխարհը քանդուած է, ինչպէս որ պէտք էր, այլեւս աւերակոյտ մըն է, ինչպէս որ ընելու էր: Գեղինը մաքրուած է և այս հողին վրայ երչտասարդ քոմիւնիսթ սերունդը պէտք է կառուցանէ քոմիւնիսթ ընկերութիւնը:

Ձեզի համար խնդիրը կը կայանայ շինել, և անիկա լուծելու համար, պարտաւոր էք իւրեացնել արդի ամբողջ գիտութիւնը:

Պէտք է գիտնալ պատրաստի Ֆորմիւլներու, պատուէրներու և ծրագրերու քոմիւնիզմը փոխել կենդանի քոմիւնիզմի մը, որ կարգի կը դնէ ձեր անմիջական գործողու-

թիւնը և ձեր գործնական աշխատութեան առաջնորդը կը դառնայ:

Ահա՛ ձեր պաշտօնը, ահա՛ թէ ի՞նչ ուղղութեան հետեւելու էք, երբ կ'ուզէք ուսուցանել, կրթել և մղել ամբողջ երիտասարդ սերունդը: Այս միլիոնաւոր կառուցանողներուն մէջ պէտք է գտնուին բոլոր երիտասարդները և նորատի աղջիկները, իբր առաջին կառուցանողները քոմիւնիսթական ընկերութեան:

Եթէ քոմիւնիզմի շինութեան համար, ամբողջ երիտասարդ բանւորներու և գիւղացիներու զանգուածները չկանչէք, երբեք չպիտի կրնաք կառուցանել քոմիւնիսթ ընկերութիւնը:

ՔՕՄԻՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԸ

Հոս մեր առջև կուգայ այն հարցը, թէ ինչպէս պէտք է սորվեցնել քոմիւնիզմը և ի՞նչ պէտք է ըլլայ մեր մէթոտներուն բնոյթը: Բայց առկէ առաջ կանգ պիտի առնէինք քոմիւնիսթական բարոյականին վրայ: Դուք ինքզինքնիդ պէտք է կրթէք իբրև քոմիւնիսթ: Երիտասարդական լիկային նւպատակն է գործադրել գործնական ազդեցութիւն մը, որ թոյլ տայ իրեն իր անդամները ընել իսկական քոմիւնիսթներ: Արդի երիտասարդութեան ամբողջ կազմութեան և ուսուցումին հիմը պէտք է ըլլայ քոմիւնիսթական բարոյականը: Բայց գոյութիւն ունի՞ քոմիւնիսթական բարոյական մը: Անշուշտ այո՛: Յաճախ կ'ըսէին թէ մենք բարոյական չունինք: Պուրժուզին յաճախ մեզ իբրև բարոյականը ժրխտող կ'ամբաստանէ: Ատիկա մանովրա մըն է, մտքերը չփոթեցնելու և ժողովուրդին աչքին փոշի փչելու համար:

Մենք կը մերժենք բարոյականը, իր պուրժուական իմաստովը, երբ անիկա կը բղխի աստուածային հրամաններէն: Մենք Աստուծոյ չենք հաւատար և գիտենք որ յանուն անոր խօսողը՝ կղերականութիւնը, սեփականատէրերը և պուրժուզին են, իրենց շահագործման իրաւունքները պաշտպանելու համար: Եւ կամ զանոնք փոխանակ բղխեցնելու Աստուծոյ

հրամաններէն, անոնց կուտան իտէալիսթական կամ կէս իտէալիստական հիմեր, որոնք վերջի վերջոյ տարբեր չեն Աստուծոյ հրամաններէն: Այս բոլորը, դասերէն և մարդկութենէն դուրս ըլլալով, մենք կը ժխտենք: Մենք կ'ըսենք որ այդ բոլորը եղած են, խաբելու համար գիւղացիները, զանոնք ծառայացնելու համար քարիթալիսթներու շահերուն:

Մեր բարոյականութիւնը կը ստորագառուի պրօլետարիատի շահերուն և դասակարգային պայքարին: Նախկին ընկերութիւնը հիմնուած էր բոլոր բանւորներուն և գիւղացիներուն ճնշման վրայ: Մեզի պէտք եղաւ զայն քանդել և ատոր համար համերաշխութիւն հաստատել աշխատաւորներուն միջև: Ոչ կրօնական և ոչ ալ փիլիսոփայական բարոյականը կարող է ստեղծելու այդ միութիւնը:

Այդ միութիւնը կրնայ զայլ դաստիարակուած, իր գարաւոր քունէն արթնցած պրօլետարիատէն, դործարաններէն միայն: Այդ դասակարգը կազմելէ յետոյ առաջ եկաւ այն զանգուածային շարժումը, որ հանգեցաւ այսօրուան, այսինքն յեղափոխութեան յաղթանակին, մեզ նման տկար երկրի մը մէջ, որ երեք տարի իր անկախութիւնը պաշտպանեց ամբողջ աշխարհի պուրժուազիին դէմ:

Մենք կը տեսնենք որ պրօլետարական յեղափոխութիւնը կը մեծնայ աշխարհի մէջ: Այժմ, փորձի վրայ կրթնելով կրնանք յայտարարել, որ միան պրօլետարիատը կրցաւ ստեղծել բաւական միացած և յարակից այժ մը, ցրուած և կտրատուած գիւղացի դասակարգը իրեն հետ քաշելու համար և որ դիմադրեց շահագործողներու բոլոր յարձակումներուն: Միայն պրօլետարիատը կրնայ օգնել աշխատաւոր զանգուածներուն: Միայն պրօլետարիատը կրնայ խմբել աշխատաւորութիւնը և վերջնապէս հաստատել քոմիւնիսթական ընկերութիւնը: Այսպէս, մեզի համար բարոյականը ստորագառուած է պրօլետարական դասակարգային պայքարին շահերուն:

Այդ դասակարգային պայքարը կը կայանայ տապալել

քարիթալիզմը, վերջնել շահագործումը և ջնջել դասակարգերը, բայց անկա կարծուածէն դժուար է: Բանւոր և գիւղացի միշտ կը զանազանուին իրարմէ: Գիւղացիին մէջ զօրաւոր է սեփականութեան զգացումը, ան գո՛հ կ'ըլլայ երբ ուրիշները հունձք չունենան, որովհետեւ իր ցորենը սուղ կըրնայ ծառայել: Պէտք է որ բոլորը աշխատին հասարակաց դատին համար: Եթէ Ռուսիոյ մէջ զարը տապալած է, ատով վերջացած չըլլար յեղափոխութիւնը: Անհրաժեշտ է զայն խորացնել:

Սոսիք գիւղացիին, բանւորին և սեփականութեան մասին: Նախկին կապիտալիսթական ընկերութեան հիմը սեփականութիւնն էր: Այդ ընկերութեան մէջ կամ շահագործող եւ, կամ շահագործուող, կամ թալանող, կամ թալանուող: Այդ ընկերութեան մէջ մարդիկ եսասէր են, կը մտածեն իրենց հանգստութեան մասին: Քոմիւնիսթ մը պէտք է աշխատի բոլորին համար: Պէտք է վերջ տայ շահագործումին և անկէ ծնած հոգեբանութեան, պէտք է կոտուի եսասէրնեւրուն և մանր սեփականատէրերուն դէմ: Երիտասարդ քոմիւնիսթները այդ ուղղութեամբ դաստիարակութեան համար միշտ պէտք է կապուած մնան դասակարգային պայքարին, որ կը մղուի շահագործողներուն դէմ: Այդպէսով անոնք կը գիտակցին այդ ընկերութեան անիրաւութիւններուն և կ'ըլլան իսկական քոմիւնիսթներ:

ՔՕՄԻՆԻՍՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆՈՒԹԵԱՆ ԼԻԿ

Քոմիւնիսթ երիտասարդութիւնը դպրոցներու մէջ չէր կրնար կազմուիլ, որովհետեւ ան պուրժուազիի տիրապետութեան տակ կը գոնուէր: Մեր դպրոցները պէտք է հիմն պատրաստեն քոմիւնիսթներ: Երիտասարդ քոմիւնիսթներու լիկը կեանքի մէջ, դասակարգային պայքարի հիման վրայ հաստատուած դաստիարակութեան կեդրոնը պիտի ըլլայ, քոմիւնիսթներ գատրաստելու համար: Ինչ է քոմիւնիսթը, քոմիւնիզմը կը նշանակէ համայնացում, այսինքն ա-

մէն ինչ, հողը, գործարաններ, աշխատանքը պէտք է պատկանին բոլորին: Ոչ ոք զաղափարը մէջ սերմնելու համար երկար ճիգեր պէտք են, որովհետև տակաւին շատ զօրաւոր է անհատական սեփականութեան գաղափարը:

50 տարեկանէն վեր մարդիկ չպիտի կրնան տեսնել իսկական քոմիւնիսթական ընկերութիւնը, բայց 15 տարեկանէն վար եղող սերունդը պիտի տեսնէ զայն, պիտի աշխատի զայն չինելու համար: Քոմիւնիսթական երիտասարդութեան լիկին նպատակը պէտք է ըլլայ շատ փոքր տարիքէն մատաղ սերունդը կրթել գիտակից, հասարակաց և կարգապահ աշխատանքի ոգիով: Այսօր 15 տարեկան եղող սերունդը 10—20 աարիէն պիտի կրնայ վայելել քոմիւնիսթական ընկերութեան բարիքները:

Բայց մինչ այդ, շատ աշխատանք կայ կատարելիք: Քոմիւնիսթ երիտասարդութեան լիկը պարտաւոր է մտնել բանւորներու և գիւղացիներու զանգուածներուն մէջ, դաստիարակէ զանոնք, ցոյց տայ տնոնց պայքարի ուղին, իր աշխատանքի օրինակով քաջալերի իր չուրջինները, մէկ խօսքով հաւաքական աշխատանքի և գործունէութեան օրինակ մը ըլլայ չուրջիններուն:

Ապագան կը պատկանի քոմիւնիզմին: Քոմիւնիսթական երիտասարդութիւնը պիտի կերտէ այդ գեղեցիկ ապագան:

2013

1p

MA